

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ДНІПРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІНЖЕНЕРІЙ ТА
ПЕДАГОГІКИ

ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

«УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Програма методично-тренінгового спецкурсу
«РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»

Кам'янецьке

2021

Укладачі:

- *Садовенко С. Г.*, методист коледжу, викладач ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», педагогічне звання «викладач-методист»;

- *Локарева Г. В.*, доктор педагогічних наук, завідувачка кафедри акторської майстерності, професор Запорізького національного університету.

Рецензент: *Глянєнко К. А.*, кандидат педагогічних наук, викладач ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії».

Розглянуто та рекомендовано до затвердження цикловою комісією педагогічних дисциплін (протокол №3 від 06.10.2021 р., голова комісії Соснова М. А.)

Затверджено педагогічною радою ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» (протокол № 2 від 22.10.2021 р.)

МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Мета методично-тренінгового спецкурсу «Розвиток педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін»: розкриття основ теорії й методики викладання спеціальних навчальних дисциплін у системі фахової передвищої освіти (ФПО) та формування методичної компоненти психолого-педагогічної компетентності (ППК) викладача коледжу.

Завдання методично-тренінгового спецкурсу:

- забезпечення оволодіння знаннями та практичними вміннями застосування різновиду навчальних форм та методів у практиці викладання у ЗФПО;

- навчити творчо застосовувати знання та методичні прийоми під час викладання спеціальних дисциплін;

- формування вмінь планування, організації різноманітних видів навчання при проведенні аудиторних занять та самостійної роботи студентів;
- розгляд питань щодо модернізації змісту, форм, методів і засобів навчання, педагогічних інновацій, ефективного використання інформаційних, зокрема мультимедійних та електронних засобів, запровадження інтерактивних методів навчання;
- ознайомлення слухачів з кращим педагогічним досвідом викладачів коледжу, апробування найбільш ефективних прийомів і методів навчання, що застосовуються в процесі викладання спеціальних дисциплін.

Після опрацювання програми методично-тренінгового спецкурсу «Розвиток педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін» слухачі *повинні знати*:

- методичні особливості організації освітнього процесу у ЗФПО;
- методологічні та методичні основи викладання спеціальних дисциплін;
- зміст основних форм та методів навчання у технічному коледжі;
- складові психолого-педагогічної компетентності педагога у ЗФПО;
- засоби та методи активізації навчальної діяльності студентів;
- відмінності та переваги технологій і методів навчання студентів за традиційною та інноваційними системами.

Після закінчення методично-тренінгового спецкурсу викладачі спеціальних дисциплін *повинні вміти*:

- здійснювати педагогічну рефлексію щодо результатів організації, управління процесом навчальної діяльності студентів під час викладання спеціальних дисциплін у технічному коледжі;
- застосовувати новітні й традиційні технології навчання і виховання студентів у процесі викладання спеціальних дисциплін;
- застосовувати методи активізації пізнавальної діяльності студентів;
- вміти адаптувати новітні технології та методи до конкретних умов ЗФПО.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, загальна педагогіка, загальна та вікова психологія – виступають методологічною основою психолого-

педагогічної діяльності викладачів спеціальних дисциплін ФПО. Педагогічна психологія – є підґрунтям для визначення закономірностей навчання і виховання у технічному коледжі.

АНОТАЦІЯ

Програма методично-тренінгового спецкурсу складається з двох частин та орієнтована на I та II семестр навчального року. Заняття поділяються на теоретико-методологічні (лекції, семінари) та практично-тренінгові. Практично-тренінгові заняття містять психологічні вправи з розвитку толерантності, емпатії, педагогічної самореалізації та творчості, вміння працювати в команді та практичні вправи щодо застосування методичних прийомів та засобів при викладанні спеціальних дисциплін.

Заняття проводяться два рази на місяць: теоретико-методологічні заняття чергуються з практично-тренінговими. Програмою передбачено по 4 заняття в першому семестрі з кожного виду робіт та по 5 занять відповідно у другому семестрі (табл. 1).

Таблиця 1.

Орієнтовне календарне планування занять

№	Теоретико-методологічні	Практично-тренінгові	Орієнтовна дата проведення	Кількість годин
I частина (I семестр): <i>«Психолого-педагогічні основи організації освітнього процесу»</i>				
1	Заняття 1		2 тиждень вересня	2
2		Заняття 1	4 тиждень вересня	2
3	Заняття 2		2 тиждень жовтня	2
4		Заняття 2	4 тиждень жовтня	2
5	Заняття 3		2 тиждень листопада	2

Продовження таблиці 1.

6		Заняття 3	4 тиждень листопада	2
7	Заняття 4		2 тиждень грудня	2
8		Заняття 4	4 тиждень грудня	2
<i>Разом за I семестр</i>				16
II частина (II семестр): «Методика організації викладання спеціальних дисциплін»				
9	Заняття 5		2 тиждень січня	2
10		Заняття 5	4 тиждень січня	2
11	Заняття 6		2 тиждень лютого	2
12		Заняття 6	4 тиждень лютого	2
13	Заняття 7		2 тиждень березня	2
14		Заняття 7	4 тиждень березня	2
15	Заняття 8		2 тиждень квітня	2
16		Заняття 8	4 тиждень квітня	2
17	Заняття 9		2 тиждень травня	2
18		Заняття 9	4 тиждень травня	2
<i>Разом за II семестр</i>				20
Загальна кількість за весь курс				36

До кожного заняття надаються методичні рекомендації укладачів. Програма методично-тренінгового спецкурсу розрахована на викладачів спеціальних дисциплін ЗФПО з різним досвідом роботи та кваліфікацією. Найбільш корисною та ефективною участю в роботі спецкурсу є для початкуючих викладачів з невеликим педагогічним стажем.

ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

I частина (I семестр):

«Психолого-педагогічні основи організації освітнього процесу»

1. Теоретико-методологічне заняття 1

1. Методика викладання як галузева наука. Об'єкт та предмет методики викладання спеціальних дисциплін у ЗФПО. Мета та завдання методики викладання у технічному коледжі. Основні категорії методики як галузевої педагогічної науки.

2. *Методичні вимоги до оформлення навчальної документації.*

3. *Анкетування викладачів.*

2. Практично-тренінгове заняття 1: «Вчимося спілкуватися»

Мета: розвивати навички слухання, ефективного спілкування, навчити різноманітних прийомів вербального та невербального спілкування; ознайомити з різними видами спілкування.

Обладнання: плакати, тест «коефіцієнт товарищкості», пам'ятка «Для успішного спілкування потрібно», м'яч, клейкий папір, маркери, олівці, ручки, папір А 4.

Вправи: «Знайомство», «Правила роботи групи», «Мої очікування», «Зав'язування контактів», «Я людина...», «Вчимо мислити критично», «Змоделюй заняття», «Найщиріше побажання».

3. Теоретико-методологічне заняття 2

1. *Методика проведення лекції зі спеціальних дисциплін.* Лекція як основна форма навчальних занять у технічному коледжі. Види і типи лекцій. Етапи підготовки лекції. Критерії оцінювання лекторської майстерності. Специфіка лекційного викладання спеціальних дисциплін. Методичні вимоги до проведення лекції.

2. *Методика проведення практичних/семінарських занять зі спеціальних дисциплін.* Практичне заняття: мета, функції та структура. Види практичних занять. Організація проведення практичного заняття. Семінар: мета, типи та види семінарів. Дидактичні та методичні вимоги до підготовки викладача і студентів до практичних/семінарських занять. Розробка планів практичних/семінарських занять. Методика групової роботи на практичних/семінарських заняттях. Критерії оцінювання якості проведення практичних/семінарських занять. Методика проведення лекції зі спеціальних дисциплін. Методика проведення практичних/семінарських занять зі спеціальних дисциплін.

4. Практично-тренінгове заняття 2: «Толерантність»

Мета: познайомити з поняттям «толерантність»; показати, що толерантність до себе і толерантність до інших тісно пов'язані; допомогти педагогам поважати і приймати себе.

Завдання: створення комфортного психологічного клімату в групі; створення умов для самопізнання і набуття досвіду позитивного спілкування.

Обладнання: м'яч, фломастери, папір, скринька, дзеркало, візитні картки, шпильки.

Вправи: «Сенс імені», «Оплески», «Мої позитивні риси», «Відображення у воді», «Чарівне озеро», «Я люблю тебе...», «Похвали себе та інших», «Вчимося розуміти інформацію», Методичний прийом опорних слів або «телеграма тексту», «Я бажаю собі і іншим...».

5. Теоретико-методологічне заняття 3

Організація та методичне забезпечення контролю навчальної діяльності студентів. Контроль і оцінка знань: мета і функції. Види контролю. Організація тестового контролю знань. Методика розробки екзаменаційних білетів до іспитів зі спеціальних дисциплін. Підготовка й організація проведення тематичного контролю, іспиту, заліку. Методика оцінювання знань, умінь і навичок студентів фахового коледжу.

6. Практично-тренінгове заняття 3: «Розвиток професійної ідентичності»

Мета: закріпити активний стиль спілкування, сприяти закріпленню навичок самоаналізу, сприяти розвитку комунікативних вмінь, усвідомленню себе в системі професійного та особистісного спілкування.

Обладнання: папір формату А-4, фломастери, олівці, картки з позначенням дійових осіб.

Вправи: «Долоні», «Людина на своєму місці», «Трактування», «Дерево мого Я», «16 асоціацій», «Вчимося ставити запитання», «Запитай мене», «Професійне Я», «Долоні».

7. Теоретико-методологічне заняття 4

1. *Структура та складові навчально-методичного комплексу з дисципліни.* Навчальний план. Робоча програма з навчальної дисципліни: типи, способи побудови, структура. Комплексна контрольна робота.

2. *Методичне забезпечення кабінету (лабораторії) як складова навчально-методичного комплексу з дисципліни.*

8. Практично-тренінгове заняття 4: «Я і колектив»

Мета: розширення знань про способи, мотиви, роль інших людей в процесі професійного становлення та місце професії в житті учасників тренінгу; розвиток пізнавальної діяльності та аналіз образу власного Я.

Обладнання: м'яч або м'яка іграшка, маркери, технологічна карта: лист ватману, на якому зверху униз із лівої сторони записаний маркером алфавіт (за винятком букв, із яких не можуть починатися слова); папір формату А-2, А-4.

Вправи: «Побажання», «Інтерв'ю», «Мій сьогоднішній вибір», «Мотиваційна складова в професійній діяльності», «Алфавіт», «Валіза, кошук, м'ясорубка».

II частина (II семестр):

«Методика організації викладання спеціальних дисциплін»

9. Теоретико-методологічне заняття 5

1. *Методичні та організаційні основи викладання спеціальних дисциплін у ЗФПО.* Роль та місце спеціальних дисциплін в системі професійної підготовки спеціалістів. Організація навчальної роботи студентів. Графік навчального процесу.

2. *Навчальна, виробнича, переддипломна практика: особливості проведення.*

10. Практично-тренінгове заняття 5: «Педагогічна творчість»

Мета: поглиблення знань про педагогічну творчість в контексті професійної ідентичності.

Обладнання: аркуші формат А-4, олівці, фломастери, скріпки, шаблон «мішень» на аркуші ватману.

Вправи: «Компліменти», «Скріпки», «Творче життя», «Переконай мене», «Рефлексивна мішень».

11. Теоретико-методологічне заняття 6

1. Технології та методи навчання у ЗФПО. Поняття «педагогічна технологія», «освітня технологія», «технологія навчання», «методи та прийоми навчання». Класифікація педагогічних технологій. Зміст сучасних технологій навчання у фаховому технічному коледжі. Класифікації методів навчання у ЗФПО. Характеристика методів навчання спеціальним дисциплінам.

2. Вивчення вікових психологічних особливостей студентів.

12. Практично-тренінгове заняття 6: «Аналіз, синтез, порівняння»

Мета: узагальнення та конкретизація знань операцій мислення (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування); розвивати вміння критично оцінювати ситуації, прогнозувати та робити власні умовиводи.

Обладнання: аркуші формат А-4, кольорові фломастери, олівці, декілька ватманів з умовними «деревами», ілюстрації.

Вправи: «Складаємо таблицю», «Склади синкан», «Додай зображення», «Розмалюй дерево».

13. Теоретико-методологічне заняття 7

1. Методика організації індивідуальної та самостійної роботи студентів. Сутність понять «індивідуальна робота», «самостійна робота». Мета і завдання самостійної роботи студентів. Форми самостійної роботи студентів. Управління самостійною роботою студентів. Дистанційне та змішане навчання. Особистісно-орієнтований підхід до самостійної роботи студентів.

2. Аналіз і самоаналіз занять.

14. Практично-тренінгове заняття 7: «Розвиток мислення за допомогою оновленої таксономії Блума та педагогічного колеса»

Мета: ознайомити з одним із ефективних інструментів організації освітнього процесу, що допомагає спланувати діяльність здобувачів освіти

відповідно до цілей навчання; розглянути методичні прийоми та методи, які виникли на основі оновленої таксономії Блума.

Обладнання: презентація, схеми.

Вправи: тренувальні вправи на опрацювання методичних прийомів: «Ромашка Блума», «Кубик Блума», «Гудзики Блума», педагогічне колесо Керрінгтона.

15. Теоретико-методологічне заняття 8

Методи та форми активізації процесу вивчення та засвоєння спеціальних дисциплін. Проблемно-пошукові методи навчання. Методика організації проблемного навчання. Методи формування зацікавленості до навчання. Методика програмованого навчання. Теорія поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна та її методична реалізація. Теорія управління процесом засвоєння знань Н. Ф. Талізінної. Характеристика ігрового проектування. Операційно-рольові і ділові ігри. Методика розроблення та організація проведення ділових ігор.

16. Практично-тренінгове заняття 8: «Навчальна гра. Гейміфікація. Сучасні засоби візуалізації»

Мета: ознайомити слухачів із сутністю навчальної гри, класифікацією ігрових технологій, поняттям гейміфікації, скрайбінгу, ментальної карти, креалізованих текстів та їх використанням в освітньому процесі.

Обладнання: презентація, схеми, інтернет-ресурси.

Вправи: тренувальні вправи на використання розглянутих форм та методів при викладанні спеціальних дисциплін.

17. Теоретико-методологічне заняття 9

1. Методичні розробки викладачів – необхідна умова професійного зростання.

2. Наші здобутки.

18. Практично-тренінгове заняття 9. «Розвиток вміння обирати інформацію. Елементи навчальної дискусії»

Мета: ознайомити слухачів з правилами організації та проведення навчальної дискусії; розглянути методичні прийоми «Мозковий штурм», «Прес», «Коло ідей», «Ток-шоу», «Мікрофон», «Метаплан», «Fishbone» («Рибна кістка»), «Сторітеллінг».

Обладнання: інструктивні матеріали, відео презентація, схеми.

Вправа: «Я заслуговую...».

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Садовенко С. Г. Локарева Г. В. Методично-тренінговий спецкурс «Розвиток педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін» : навч.-метод. посіб. Кропивницький : ПОЛІУМ, 2021. 64 с.

2. Методика викладання педагогічних дисциплін. Робоча програма навчальної дисципліни підготовки магістрів спеціальності 011 – «Науки про освіту», освітня програма «Педагогіка вищої школи» / укл. доктор пед.наук, проф. Локарева Г. В., Запоріжжя, 2016.